



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Inter dilectionem Dei efficacem & velleitatem concedendam esse
dilectionem Dei absolutam sed inefficacem: memb. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

efficaci, quæ proinde coniunctam habet impleti-
onem omnium mandatorum. Prætermiffa verò dilec-
tione Dei supernaturali, quam constat viribus so-
lis naturæ sine concursu Dei speciali elici non pos-
se, de dilectione Dei naturali, quod attinet ad actus
substantiam, affirmare videtur, priorem quidem
actum voluntatis, qui solum est quedam velleitas
placendi Deo in omnibus & super omnia, seruandique
proinde mandata omnia naturalia, elici posse
viribus naturæ sine concursu speciali Dei: postero-
rem verò, qui voluntas est absoluta & efficax ser-
uandi omnia mandata, elici nulla ratione posse ab-
sque speciali Dei auxilio. Cùm verò contritio & ar-
tritio, quoad actus substantiam, includant propo-
situm seu voluntatem seruandi in posterum omnia
mandata, neque sufficiat propositum illud esse vellei-
tatem quandam, sed necessaria sit voluntas deter-
minata & absoluta, qua peccator omnino statuat
non peccare deinceps lethaler, negari profectò
non potest, Bartholomæum Medinam in ea fuisse
sententia. Quin ex dictis videtur constare, non mi-
nus periculofum, errorique proximum esse, asserere
contritionem aut attritionem elici posse quoad actus
substantiam absque speciali auxilio Dei, quàm asse-
rere, voluntatem naturalem absolutam & efficacem
placendi Deo in omnibus & super omnia elici posse
ex solis viribus naturæ absque speciali auxilio
Dei.

In confirmationem eiusdem sententiæ adducitur
definitio illa Concilij Tridentini, sess. 14. cap. 4. quæ
ita habet: *Illam verò contritionem imperfectam, quæ ar-
tritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati con-
sideratione, vel ex gehenna & poenarum metu commu-
niter concipitur, si voluntatem peccandi excludat, cum
spe veniæ, declarat, non solum non facere hominem hy-
pocritam, & magis peccatorem, verum etiam donum Dei
esse, & Spiritus sancti impulsum, non adhuc quidem in-
habitanti, sed tantum mouenti, quo poeniens adiuuus
viam sibi ad iustitiam parat: & quamvis sine sacra-
mento poenitiæ per se ad iustificationem perducere pec-
catorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in sacra-
mento poenitiæ impetrandam disponit. Hoc enim ri-
more viliter concessi Niniuite, ad Iona predicationem
plenam terroribus poenitentiam egerunt, & misericor-
diam a Domino impetrauerunt. Quamobrem falso qui-
dam calumniatur Catholicos scriptores, quasi tradide-
runt sacramentum poenitiæ, absque bono motu susci-
pientium, gratiam conferre: quod nunquam Ecclesia
Dei docuit, nec sensu: sed & falso docent, contritionem
esse extortam & coactam, non liberam & voluntariam.*
Hæc Concilium.

Ex quibus hoc possumus conficere argumentum.
Concilium definit attritionem, quæ ex considera-
tione turpitudinis peccatorum, vel ex gehenna poe-
narum metu communiter concipitur, si voluntatem
peccandi excludat, esse donum Dei, & Spiritus san-
cti impulsum: ergo censet voluntatem, ac propo-
situm deinceps non peccandi, nulla ratione posse ef-
fe, etiam quoad substantiam actus, nisi ex impulsu,
& auxilio particulari Spiritus sancti.

MEMBRUM III.

*Inter dilectionem Dei efficacem, & vellei-
tatem, concedendam esse dilectionem
absolutam inefficacem.*

Illud in primis ponendum est, iuxta doctrinam
Diui Thomæ membro præcedente relatam, lite-

risque sacris valde consentaneam, quam Doctores
communiter amplectuntur, efficacem dilectionem
Dei super omnia habere coniunctam obseruationem
eorum mandatorum, quorum violatio cum
Dei caritate pugnat. Hæc verò duplicem esse, vnam,
quæ dicitur efficax Dei dilectio super omnia per
comparationem ad finem supernaturalem, ac proin-
de includit obseruationem mandatorum qualis ad
finem supernaturalem exigitur, vt propter actus fi-
dei, spei & caritatis supernaturalis includat, atque
omnium, tam affirmantium, quàm negantium præ-
ceptorum legis naturalis transgressionem excludat,
pro tempore & loco, quo sub lethali culpa obligant.
Atque de hac obseruatione mandatorum dixit Chri-
stus Matth. 19. *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata.*
Et Ioannis 14. *Qui habet mandata mea & seruat ea,
ille est, qui diligit me.* De ea denique dilectione intel-
ligenda sunt cætera Scripturæ testimonia membro
præcedente relata. Alteram verò esse, quæ efficax
Dei dilectio dicitur per comparisonem ad finem
tantum naturalem, solumque exigit notitiam Dei
naturalem, & obseruationem pro loco & tempore
eorum preceptorum legis merè naturalis, quæ obli-
gant sub culpa lethali.

Ponendum deinde est, primos parentes in statu
innocentiæ spectatos cum iustitia originali præci-
sa à theologalibus virtutibus, & cæteris donis &
auxiliis supernaturalibus (quo pacto in calce dispu-
tationis tertiæ dictum est, sanari solum ab ea defec-
tus naturæ humanæ ingenitos, eaque ratione quo-
dammodo inter hominis naturalia computari) po-
tuisse cum solo concursu Dei generali seruire ad
longum tempus legem totam naturalem, ac proin-
de diligere Deum super omnia efficaci dilectione
naturali, vt disputatione quarta ostensum est. At-
que hoc est quod Diuus Thomas articulo tertio ci-
tato docuit. Ad hæc, potuisse per dona supernatu-
ralia fidei, spei & caritatis eidem insuper collata,
seruire absque alio speciali auxilio Dei mandata
omnia prout ad finem supernaturalem ea seruari
necesse est, atque adeo potuisse diligere Deum su-
per omnia efficaci dilectione per comparisonem
ad eundem finem: id quod etiam disputatione qua-
ta ostensum fuit. At verò homines naturæ lapsæ
sine speciali auxilio Dei seruire diu non posse to-
tam legem naturalem, quæ sub culpa lethali obli-
gat, ac proinde nec posse diligere Deum efficaci di-
lectione naturali, absque eodem speciali auxilio: id
quod & Diuus Thomas articulo tertio citato do-
cuit, & inferius suo loco ostenditur ad fidei dog-
mata pertinere. Quin illud addendum est, homines
naturæ lapsæ, neque postquam in gratia gratum fa-
ciente sunt constituti, posse absque speciali auxi-
lio Dei seruire diu totam legem, etiam naturalem
sub lethali culpa obligantem, ac proinde vt Deum
diligant super omnia ea efficaci dilectione de qua
loquimur, vltra gratiam gratum facientem, donum-
ve iustificationis, indigere peculiari Dei auxilio,
quo à lethali peccatis præferuntur, vt suo lo-
co est ostendendum apertèque colligitur ex illa Ec-
clesiæ definitione in Concilio Tridentino sess. 6. ca-
none 22. *Si quis dixerit iustificatum, vel sine speciali
auxilio Dei in accepta iustitia (atque adeo sine lethali
peccato) perseverare posse, aut eum eo non posse, ana-
thema sit.*

Ponendum est tertio, auxilium particulare, quo
homines naturæ lapsæ indigent vt Deum efficaci-
ter super omnia diligant, vel per comparisonem
ad solum finem naturalem seruando legem totam
merè

Adducitur
Concil. Trid.
sess. 14. ca. 4.

Dilectio dei
efficax non
est simpliciter
actus.

merè naturalem quæ sub culpa lethali obligat, vel etiam per comparationem ad finem, supernaturalem seruando eandem legem ex gratia, & insuper præcepta supernaturalia, esse longè diuersum ab auxilio, quo iustificatur ac reponuntur in gratia, quod in re, de qua disputamus, magnopere est attendendum. Etenim cum de fide sit, iustificatum sine auxilio Dei superaddito perseverare non posse in accepta iustitia, atque adeò seruare non posse legem totam, quæ sub lethali peccato obligat, aperte constat, vt mandata seruet, Deumque proinde efficaciter diligit, præter iustitiam ipsam, gratiamve gratum facientem, & auxilia quibus ad eam peruenit, indigere nouo auxilio superaddito. Cuius rei hæc est ratio : Quoniam auxilia gratiæ præuenientis, excitantis ac cooperantis ad iustificationem, ea peracta, cessant : quamuis autem habitus charitatis & gratiæ ad bonum inclinent, amissa tamen iustitia originali, dissolutaque parte inferiori per peccatum, tanta mansit infirmitas in natura humana ad legem totam implendam, & tam parua est illa inclinatio habitus charitatis & gratiæ comparatione viuum, quibus ad id natura nostra indiget, vt nisi sapius, pro ratione tot occasionum occurrentium, quotidiano peculiarique auxilio Deus subueniat, nunc remouendo tentationes & occasiones, nunc comprimendo hostem, nunc aliis variis modis vires suppeditando, præ sua debilitate si non in vno, certè in alio, aut aliis euentibus tandem succumbat, ac miserè in peccatum, liberè tamen, prolabatur.

Vnde Cælestinus primus sua prima epistola decretali cap. 6. ait, *Neminem, etiam baptismatis gratia renouatum, idoneum esse ad superandas diaboli insidias, & ad vincendas carnis concupiscentias, nisi per quotidianum adiutorium Dei perseverantiam bonæ conversationis acceperit.* Innocentius etiam primus in epistola ad Concilium Carthaginense, & in epistola ad Concilium Mileuitanum, quæ sunt 25. & 26. inter suas decretales, idem auxilium quotidianum appellat : constat autem eiusmodi quotidianum auxilium longè diuersum esse ab auxilio, quo homo ad iustitiam perducitur atque in gratia reponitur. Iam verò si adultus iustificatus quotidiano auxilio indiget, vt naturalem legem impleat, Deumque efficaciter diligit, quantò magis eo ad id ipsum indigebit is, qui nondum fuerit in gratia constitutus.

Dilectio Dei
efficax non
est simpliciter
actus.

Dilectio Dei
efficax per se
seruatur a se
sine cuius a
libertate, à co
operatione li
bri arbitrii,
& à dono,
aut auxilio
Dei pendet.

Quartò ponendum est, cum efficax Dei dilectio, de qua loquimur, siue sit per comparationem ad finem supernaturalem, siue ad solum naturalem, includat mandatorum obseruationem, non esse positam in solo simplici actu, quo quis ex Dei affectu & amore statuat ea omnia seruare, sed pendere, saltem tamquam à conditione sine qua actus ille non fortietur rationem dilectionis efficacis Dei super omnia, ab actuali obseruatione mandatorum, impletioneve eius, quod eo actu, propositove, statutum est. Porro eiusmodi impletio ex duobus limitibus pendet capitibus, nempe ex eo, quòd libero arbitrio eius, qui id statuerit, vires adsint sufficientes, & quòd pro sua innata libertate cooperetur, & opere impleat, quod statuit. Quia ergo in primis parentibus in innocentia statu per habitualia dona iustitiæ originalis & virtutum theologicalium, quæ acceperunt, erant vires sufficientes abque alio Dei particulari auxilio ad diu seruanda mandata omnia per comparationem ad vtrumque finem, sanè quemadmodum perseverantia in bono à solo eorum libero arbitrio, positus tamen illis donis, fuit dependens, ita quòd Dei dilectionem redderet effica-

cem per comparationem ad vtrumque finem, ab eodem solo arbitrio similiter dependebat. Quoniam verò amissa iustitia originali, dissolutaque parte inferiori per peccatum, non manserunt vires in hominibus naturæ lapsæ ad diu seruandum, vel sola præcepta legis naturalis, quæ sub culpa lethali obligant, inde est, quòd sicut perseverantia eorum in bono, etiam naturali, pendet simul à libera ipsorum cooperatione, & à quotidiano particulari Dei auxilio, estque proinde illa Dei donum : sic etiam reddere efficacem, vel solam dilectionem Dei super omnia naturalem, vel etiam supernaturalem, postquam iustificationis donum fuerint assecuti, pendens simul sit à libera ipsorum operatione, & à quotidiano particulari auxilio diuino.

Ex his iam facile intelligitur, præter velleitatem, qua quis ex dilectionis & amoris affectu velleitatem, & absolute id non vult, & præter voluntatem absolutam & efficacem, qua ex eodem affectu idem vult atque opere complet, concedendam esse voluntatem absolutam & inefficacem, qua ex eodem affectu absolute idem vult, sed opere postea non complet : neque solum concedendam eam merè esse naturalem, & quoad solam actus substantiam, sed etiam supernaturalem, quæ ad iustificationem adulti sit sufficiens, imò etiam quæ in iam iustificato meritoria sit incrementi gratiæ ac vitæ æternæ. Etenim ostensum est, vnum & eundem actum dilectionis Dei super omnia, propositove ex amoris affectu seruandi in posterum mandata omnia, esse posse indifferentem dilectione Dei efficacem, aut inefficacem, prout postea pro libertate eius, qui id proposuit, adiuuantemque quotidiano Dei auxilio fuerit subsecuta, aut subsecuta non fuerit executio legis, à qua pendet, tamquam à conditione sine qua non, quòd propositum illud sit efficax, aut inefficax Dei dilectio, ac proinde comparatione cuius sumitur distinctio illa absolute dilectionis Dei super omnia in inefficacem, & efficacem, & non ex modo & qualitate actus, quo à principio elicitur.

Possumus verò hoc confirmare primò. Quoniam negari non potest, primos parentes, antequàm in peccatum corruerint, dilexisse Deum super omnia dilectione absoluta, statuisseque seruare tum alia præcepta, tum illud positivum, *Ne comederent de ligno scientia boni & mali*, quod Deus sub interitus comminatione Genes. 2. illis imposuerat, id quod responsum mulieris Gen. 3. ad serpentem satis aperte indicat : at verò dilectio illa efficax non fuit, quandoquidem transgressione præcepti in lethale peccatum corruerunt : ergo datur dilectio Dei supernaturalis absoluta, inefficax ad seruandum præcepta, & inefficacia proveniente ex sola libertate primorum parentum, qui cum vires acceperunt, quibus abique alio speciali Dei auxilio efficacem eam efficere possent, pro sua tantum libertate, præceptum transgrediendo, inefficacem reddiderunt. Quòd si supernaturalis absoluta Dei dilectio super omnia esse potuit, réque ipsa inefficax fuit in primis parentibus, multò magis potuit esse dilectio naturalis : quippe cum supernaturalia gratia dona, quæ illam ad esse supernaturale euerunt, non tribuerunt ei inefficaciam, sed sola arbitrii libertas in primorum parentum potestate constituta. Potestque id corroborari, quoniam si primi parentes cum sola iustitia originali fuissent conditi, neque acceperunt habitus gratiæ & virtutum theologicalium ante peccatum, eadem prorsus dilectio

Voluntas absolute
soluta media
inter velleitatem,
& dilectionem efficacem
probatum.

quoad actus substantiam esse posset, idemque peccatum, quæ re ipsa fuerunt, fuissetque proinde tunc dilectio naturalis Dei super omnia absoluta & inefficax.

Secundò, quoniam in statu naturæ lapsæ quotquot adulti cum contritionis actu iustificantur, diligunt Deum super omnia dilectione absoluta, ut ij ipsi cum quibus disputamus concedunt & affirmant: sed dilectio illa quàm sapissimè est inefficax, corrudentibus hominibus ita iustificatis in lethale peccatum, nec implentibus quod affectus supernaturalis dilectionis tempore iustificationis statuerunt: ergo datur in statu naturæ lapsæ supernaturalis dilectio Dei super omnia absoluta & inefficax, inefficacia proveniente ex sola libertate iustificati: eò quòd præstò sit Deus cõferre illi quotidianum particulare auxilium, quod sufficiens sit, ut, si iustificatus ipse velit, in gratia & obseruatione mandatorum perseueret, ac proinde efficax sit ea dilectio. Quòd si absoluta supernaturalis dilectio reddi potest inefficax in statu naturæ lapsæ, multò magis reddi poterit absoluta naturalis dilectio: quandoquidem, quòd supernaturalis dilectio inefficax reddatur, non provenit ex supernaturalibus auxiliis, quibus supernaturalis est effecta, sed ex libertate iustificati, ut de dilectione elicitæ in statu naturæ integræ paulò antea dicebamus.

D. Petri dilectio absoluta, sed inefficax.

Tertiò, Quoniam D. Petrus quando Matth. 26. dixit, *Etsi omnes scandalizati fuerint in te, ego numquam scandalizabor, Et si oportuerit me mori tecum, non te negabo.* Et Luca 22. *Tecum paratus sum in carcerem & in mortem ire*, profectò dilectionem habuit absolutam Christi Dei super omnia, eaque promeruit: sed illa fuit inefficax, quandoquidem orta tentatione, imminetque iam periculo succubuit, transgressusque est legem Dei: ergo datur actus dilectionis Dei super omnia absolutus & inefficax ad seruandum postea præcepta, libertate ac culpa eius qui succumbit. Neque enim negandum est Deum tunc præstò fuisse Beato Petro cum tanto auxilio, quanto ne succumberet, si vellet, indigebat.

Duo quædam colligere licet ex dictis toto hoc membro. Primum est immeritò ex doctrina Diui Thomæ articulo tertio citata aduersus eundem in quarto loco membro primo citato, communemque Scholasticorum sententiam inferri, elici non posse solis viribus naturalibus arbitrij nostri, & concursu generali Dei actum absolutum merè naturalem dilectionis Dei super omnia, qui ad iustificationem nequaquam sufficiat, & pari ratione propositum absolutum seruandi in genere præcepta omnia, præsertim quando occasiones & difficultates omnes absunt, quòd ad attritionem & contritionem, quoad substantiam actus sit sufficiens. Etenim Diuus Thomas in eo articulo solùm constituit discrimen inter hominem naturæ integræ & lapsæ, quòd homo naturæ integræ ea dilectione naturali, quæ includit obseruationem in futurum mandatorum omnium naturalium, poterat absque auxilio Dei speciali diligere Deum super omnia: eò quòd dono iustitiæ originalis cõercente partem inferiorem, auferentque laborem omnem & molestiam in operando consonè ad rectam rationem, nullum impedimentum haberet ad omnem mandatorum viam percurrendam, idque opere implendum, quòd semel absolutè ea de re secum statueret: homo verò naturæ lapsæ eodem genere dilectionis non possit Deum absque speciali auxilio super omnia diligere, eò quòd ob partis sententis rebellio-

nem, corporisque corruptibilitatem, defatigationem, ac molestiam, multa & varia impedimenta, difficultatesque maximas debeat superare, ut opere id compleat, quòd secum ea in parte statuerit, quæ omnia simul sine quotidiano speciali Dei auxilio non potest ita superare, quin in vno, aut alio euentu, ex tam multiplicibus & frequentibus, sequatur bonum particulare contra legem Dei, tamen possit singula superare diuissim. Itaque ex Diui Thomæ & communi Scholasticorum sententia difficultas in diligendo Deo super omnia ea naturali dilectione, quæ includit obseruationem mandatorum omnium, non est in eliciendo à principio absoluto ac nudo proposito seruandi omnia mandata, præsertim quando nullum bellum, nulla difficultas, nullaque peccandi occasio sese offert, sed difficultas tota est in implendo postea, quòd ita à principio fuerit constitutum, eaque de causa ad hoc secundum affirmant nos indigere quotidiano particulari Dei auxilio, non verò ad illud primum.

Secundum est, liberum nostrum arbitrium per peccatum primi parentis mansisse adeò inclinatum & attenuatum ad dilectionem Dei naturalem, quæ includit impletionem naturalium omnium mandatorum, ut nequaquam eam absque speciali Dei auxilio possit habere: cum tamen homo in statu naturæ integræ ex suis viribus naturalibus cum solo cõcursu generali Dei potuerit eam habere. Ex communi tamen Scholasticorum sententia non manifestum est arbitrium nostrum ita per peccatum inclinatum atque extenuatum, quin homo naturæ lapsæ possit suis viribus elicere nudum absolutumque actum placendi Deo in omnibus, seruandique mandata omnia naturalia obligantia sub culpa lethali: tamen si & hanc, & quemcumque alium virtutis moralis, actum multò facilius, & promptius potuerit elicere homo naturæ integræ, quàm modo possit homo naturæ corruptæ.

MEMBRUM IV.

Quam dilectionem contritio includat, & quid ad propositam quæstionem sit dicendum.

EX dictis membro præcedente facillè intelligitur, contritionem, non solùm merè naturalem & quoad solam actus substantiam, sed etiam supernaturalem qualis ad iustificationem sine sacramento requiritur, nec includere, nec exigere dilectionem Dei super omnia efficacem, hoc est, quam mandatorum obseruatio re ipsa consequatur, sed factis ad eam est absolutam dilectionem Dei super omnia, absolutumve propositum seruandi in posterum mandata, siue ea dilectio efficax postea mandatorum obseruatio, siue inefficax alicuius transgressione reddatur: esseque hoc adeò certum, ut contrarium plusquam periculosum in fide sit censendum. Ut enim membro præcedente retulimus, in Concil. Trid. sess. 6. cano. 22. scriptum legimus: *Si quis dixerit, iustificatum posse sine speciali auxilio Dei perseuerare in accepta iustitia, anathema sit.* Quibus verbis de iustificato, nullo excepto, atque adeò de quocumque supernaturaliter contrito, ac proinde diligente Deum supernaturaliter, habentque propositum seruandi mandata & non peccandi lethali-